

Kommunförvaltningen

Yttrande

Dnr: Ks 2019/122

Åke Grönvall
Ekonomidirektör

Finansdepartementet
Avdelning för offentlig förvaltning

Remissvar till finansdepartementet på - Lite mer lika. Översyn av kostnadsutjämningsystemet för kommuner och landsting - SOU 2018:74

Inledning och allmänna synpunkter

Vellinge kommun ställer sig i grunden positiv till att det finns ett kommunal ekonomiskt utjämningsystem. Kostnadsutjämningsystemet syftar till att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner att tillhandahålla invånarna service oberoende av opåverkbara, strukturella förhållanden. Systemet ska alltså inte utjämna för skillnader i ambitionsnivå eller effektivitet utan grunda sig i huvudsak på skillnader i befolkningens ålderssammansättning och bebyggelsestruktur.

En viktig förutsättning är att utjämningsystemet upplevs som rättvist, hållbart och transparent för kommunsektorn. Detta avser samtliga delar av inkomst- och kostnadsutjämningsystemet, strukturbidraget, regleringsposten och LSS-utjämningsystemet.

Vellinge kommuns bidrag till utjämningsystemet, inkl. LSS har från år 2011 till 2018 ökat med 34 mnkr. Bidraget uppgår till 126,1 mnkr 2018, vilket motsvarar ca 1:30 i utdebitering. Det bör införas en gräns alternativt någon form av tak på hur mycket av utdebiteringen för en enskild kommun som kan omfördelas för att finansiera verksamhet i andra kommuner, beskriven i skattekonor.

Nuvarande och det föreslagna kostnadsutjämningsystemet verifieras i regressionsanalyser, d v s att kostnadsutjämningsystemet överensstämmer med kommunernas verkliga kostnader. Det indikerar på att kostnadsutjämningsystemet snarare kompenserar för verkliga kostnader än strukturella skillnader mellan kommunerna.

Vellinge kommun förordar att framtida översyn av det kommunalekonomiska utjämningsystemet omfattar alla delar för att beskriva den totala omfördelningen och vad det innebär i utdebitering.

Vellinge kommun anser inte att det föreslagna kostnadsutjämningsystemet ska utökas från 7,4 miljarder till 8,5 miljarder kronor. Dessutom negativa till en ökad omfördelning inom systemet. Analysen av kostnadsutjämningsystemet görs på aggregerad nivå vilket gör att kostnadsskillnaderna kopplade till strukturella skillnader är svåra att utläsa ur statistiken. Det bör finnas en tydlig spårbarhet av kostnaderna i systemet.

Rimligtvis borde det finnas fördyrande omständigheter när det gäller att bedriva verksamheten i växande kommuner såsom till exempel Vellinge. Förslaget beaktar inte detta i tillräckligt stor utsträckning.

Då flera statsbidrag fördelas utifrån socioekonomiska faktorer sker fördelning utanför utjämningsystemet och dessa faktorer läggs då dubbelt på varandra vilket ger en oönskad effekt. Det är angeläget att antalet riktade statsbidrag reduceras kraftigt och att kostnadsutjämnning sker utifrån EN modell. En modell som då är transparent och överskådlig för att skapa förtroende för systemet.

Vellinge kommun anser att om ny modell införs för kostnadsutjämningsystemet bör det inte ske förrän tidigast 2022, vidare att Vellinge kommuns föreslagna korrigeringar görs i förslaget samt att införande bidraget, förändringen mellan 2019 års utfall och utfallet i den nya modellen regleras med maximalt 200 kronor per invånare och år. Staten bör stå för införande bidraget.

Oavsett vilken modell som reglerar kostnadsutjämnningen anser Vellinge kommun att det är viktigt att **finansieringsprincipen följs** och att medel regleras mellan parterna vid beslut om olika reformer. Det finns ett antal statliga beslut de senaste åren som inte är finansierad t ex pensionskostnader som följer av statsbidraget för lärarlönelyftet och första lärare, bemanningskrav inom äldreomsorgen och förskolan.

Utredningen visar att det finns stora skillnader på kommunernas förutsättningar att bedriva en likvärdig verksamhet. Utjämnning baseras till största delen på skatteunderlaget i respektive kommun. Det styrs inte av vilka ekonomiska levnadskostnader det finns i de olika kommunerna. Lägre skatteunderlag kan kompenseras med andra fördelar mellan befolkningen i kommunerna. Vellinge föreslår att kostnadsutjämnningen baseras på 95 % av genomsnittskostnaderna istället för 100 %. Skälet är att inte utjämna på kommunernas nuvarande kostnadsläge i utjämningsystemet och därmed förutsätta att nuvarande kostnader är rätt kostnader för verksamheten.

Stora delar av kostnadsutjämnningen baseras på skatteunderlaget (låg skattekraft och låg utbildning) för vissa grupper och att deras behov av service är större. Inkomstutjämnningen omfördelar skatteunderlaget så att samma förutsättningar ska gälla i hela landet. Utredningen redovisar inte skälen till att skatteunderlaget i form av låginkomst ska vara en faktor i kostnadsutjämnningen.

Nedan vill Vellinge kommun särskilt lyfta några delar som regeringen bör överväga i det fortsatta beredningsarbetet.

Förskola och fritidshem

Vellinge kommun **avstyrker** införande av socioekonomiska faktor i delmodellen, då det inte finns statistiskt säkerställda skillnader mellan kommunerna. Om socioekonomiska faktorer införs bör det begränsas till en omfördelning som är avsevärt mindre än 5 % av det totala värdet i modellen. Det är inte givet att kommunernas kostnader för barn till hushåll med låg disponibelinkomst eller föräldrar med låg utbildningsnivå är högre än för övriga barn. Kostnaden styrs av barnens vistelsetid på förskolan.

Förskoleklass och grundskola

Utredningen föreslår inga större förändringar i nuvarande modell. Staten har genom skolkommissionen infört ett riktat statsbidrag för att kompensera skolor med låga meritvärden. Vellinge kommun anser inte att det är rimligt att socioekonomisk kompensation ska ske utanför den ordinarie kostnadsutjämningen i form av ett tillfälligt riktat statsbidrag. Nämda statsbidrag bör istället lyftas in som generellt statsbidrag och socioekonomisk omfördelning ska ske i kostnadsutjämningen. Omfördelningen bör inte överstiga det belopp som staten tillför systemet.

Gymnasium

Modellen ger kompensation för alla i åldern 16–18 år, vilket innebär kompensation även för ungdomar som i stället för att gå gymnasieutbildning väljer att jobba eller alternativt annan sysselsättning. Vellinge kommun anser att någon form av reducering till följd av detta införs i modellen.

Individ och familjeomsorg

Vellinge **avstyrker** att Rädda barnens barnfattigdomsmått blir en faktor i kostnadsutjämning för individ och familjeomsorg. Att hitta rättvisande mätmetoder till utjämningsystemet är svårt eftersom det är den enskilda individen som väljer att ansöka om stöd. Delmodellen borde fånga invånarnas levnadsförhållande snarare än disponibel inkomst i kronor.

Utredningen bör hitta andra variabler för utjämning än de föreslagna.

Kommunal vuxenutbildning

Vellinge **avstyrker** att delmodellen införs och att behovet av SFI finansieras av staten. Den nya modellen baseras på vuxna i åldern 20–56 utan grundskolebehörighet eller max nio års grundskola. Valda faktorer speglar inte behovet på eftergymnasial utbildning utan en mer förväntad bild av befolkningen som eventuellt skulle välja efter gymnasial utbildning. Kommunernas ambitioner påverkar kostnaderna för delmodellen.

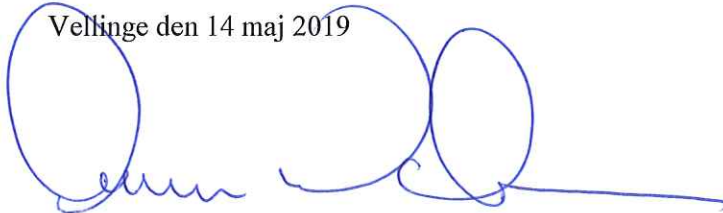
Äldreomsorgen

Vellinge kommun anser att modellen bör ses över både avseende indelning i åldersgrupper och prislappar.

Avslutande synpunkter

Ett mål med översynen var att förenkla och göra kostnadsutjämnningen mer lättbegriplig. Förslaget innehåller en stor förändring i och med införandet av en ny del modell för kommunal vuxenutbildning. I övrigt innebär förslaget marginella förenklingar i förhållande till nuvarande kostnadsutjämnning. Utredning har misslyckats i denna delen av uppdraget.

Vellinge den 14 maj 2019

Carina Wutzler
Kommunstyrelsen ordförande

Charlotte Unosson
Kommundirektör

Åke Grönvall
Ekonomidirektör